

Glasul Bucovinei

Cernăuți - București

2-3 / 2016

An. XXIII Nr. 90-91

INSTITUTUL
CULTURAL
ROMÂN

The Romanian Cultural Institute

THE VOICE OF BUKOVINA

QUARTERLY REVIEW OF HISTORY AND CULTURE

CHERNIVTSI – BUCHAREST

2016, No.2-3

Year XXIII. No. 90-91

Editor-in-chief: ALEXANDRINA CERNOV
Honorary Member of the Romanian Academy

EDITORIAL COMMITTEE: Univ. Prof. PhD. Mircea Angheliescu (Bucharest), Assist. Prof. PhD. Haretia Mareci (Suceava), PhD. Marian Olaru (Rădăuți), Assoc. Prof. PhD. Florin Pintescu (Suceava), Univ. Prof. PhD. Ion Popescu-Sireteanu (Iassy), Univ. Prof. PhD. Ștefan Purici (Suceava), Univ. Prof. PhD. Adrian Dinu Rachieru (Timișoara), Arcadie Suceveanu (Chișinău), Vasile Tărățeanu, Honorary Member of the Romanian Academy (Chernivtsi), PhD. Constantin Ungureanu (Chișinău), Dimitrie Vatamaniuc, Honorary Member of the Romanian Academy (Bucharest), PhD. Alexandru Ovidiu Vintilă (Suceava).

EDITORIAL OFFICE: Univ. Prof. PhD. Ilie Luceac (Assist. Chief Editor),
PhD. Marin Gherman.

Institutul Cultural Român

GLASUL BUCOVINEI

REVISTĂ TRIMESTRIALĂ DE ISTORIE ȘI CULTURĂ

CERNĂUȚI – BUCUREȘTI

2016, Nr. 2-3

Anul XXIII. Nr. 90-91

Redactor-șef: ALEXANDRINA CERNOV
Membru de onoare al Academiei Române

COLEGIUL DE REDACȚIE: prof. univ. dr. Mircea Angheliescu (București), lector univ. dr. Haretia Mareci (Suceava), dr. Marian Olaru (Rădăuți), conf. univ. dr. Florin Pintescu (Suceava), prof. univ. dr. Ion Popescu-Sireteanu (Iasi), prof. univ. dr. Ștefan Purici (Suceava), prof. univ. dr. Adrian Dinu Rachieru (Timișoara), Arcadie Suceveanu (Chișinău), Vasile Tărățeanu, membru de onoare al Academiei Române (Cernăuți), dr. Constantin Ungureanu (Chișinău), Dimitrie Vatamaniuc, membru de onoare al Academiei Române (București), dr. Alexandru Ovidiu Vintilă (Suceava).

REDACȚIA: prof. univ. dr. Ilie Luceac (redactor-șef adjunct), dr. Marin Gherman.

TABLE OF CONTENTS

BUKOVINA – HISTORICAL AND SOCIAL PROCESSES	
Marin Gherman, <i>Quo vadis, Ukraine?</i> Press Monitoring (Jan 1 – August 15 2016).....	9
Constantin Ungureanu, <i>Romanian Primary Schools in Northern Bukovina in the beginning of XXth century</i>	24
Sergiu Barbuța, <i>Stalinist Repressions – Crime against the Humanity (confessions of witnesses)</i>	49
IN MEMORIAM	
Ilie Luceac, „An Angel on a Stone Slab” or the Solitary Aureole of Creation	55
THEORY, CRITICS AND LITERARY HISTORY	
Adrian Dinu Rachiernu, <i>Radu Mares and „the writing addiction”</i>	62
Ilie Luceac, <i>Constantin Noica: a Miracle and a Paideic Example in Romanian Culture (Confessions of an Exemplary Disciple)</i>	68
Aliona Ticinina, <i>Actual Interpretations of Children Literature: Comics, Cartoons and Computer Games</i>	78
MERIDIAN CZERNOWITZ – 2016	
Miruna Vlada, <i>Poems</i>	85
Domnica Drumea, <i>Poems</i>	90
PROSE	
Ion Muscalu, <i>The Meadow with a Skete</i>	97
ARTISTIC ITINERARIES	
Daria Sarah Muscalu, <i>The Palette’s Attraction</i>	110
BOOKS, PERIODICALS, CONFERENCES.	
Doina Cernica, <i>The Putna Colloquium, 2016 – a Kaleidoscopic Vision</i>	115
Marin Gherman, <i>Cluj Takes Over the Pulse of Region – Today: Culture</i>	125

S U M A R

BUKOVINA – PROCESE ISTORICE ȘI SOCIALE	
Marin Gherman, <i>Quo vadis, Ucraina?</i> Monitorizarea presei (1 ianuarie – 15 august 2016).....	9
Constantin Ungureanu, <i>Școlile primare românești din nordul Bucovinei la începutul secolului al XX-lea</i>	24
Sergiu Barbuța, <i>Deportările staliniste – crimă împotriva umanității (mărturii)</i>	49
IN MEMORIAM	
Ilie Luceac, „Îngurul pe o lespede de piatră” sau aureola solitară a creației	55
TEORIE, CRITICĂ ȘI ISTORIE LITERARĂ	
Adrian Dinu Rachiernu, <i>Radu Mares și „drogul scrisului”</i>	62
Ilie Luceac, <i>Constantin Noica: un miracol și un exemplu paideic în cultura românească (mărturiile unui discipol exemplar)</i>	68
Aliona Ticinina, <i>Interpretări actuale ale literaturii pentru copii: bände desenate, desene animate și jocuri pentru calculator</i>	78
MERIDIAN CZERNOWITZ – 2016	
Miruna Vlada, <i>Versuri</i>	85
Domnica Drumea, <i>Versuri</i>	90
PROZĂ	
Ion Muscalu, <i>Poiana cu Schit</i>	97
ITINERARE ARTISTICE	
Daria Sarah Muscalu, <i>Magia penelului</i>	110
CĂRȚI, REVISTE, CONFERINȚE.	
Doina Cernica, <i>Coloquiul de la Putna 2016. O privire caleidoscopică</i>	115
Marin Gherman, <i>Clujul ia Pulsul Regiunii – azi: cultura</i>	125

Alexandrina Cernov, *The Image of Mihai Eminescu as viewed by Mite Kremnitz*
[Mite Kremnitz, *Fugitive Memories about Mihai Eminescu, a bilingual edition.*
Translation, preface and notes by Horst Fassel, Literary Museums
Edition, Iași, 2014, 97 p.] 128

THE BUKOVINIAN ARCHIVE

Filip Topa, *The Tale of Bukovina* Vol. II [abstr. VIII]
(a typed manuscript) 140

TO CONTRIBUTORS 168

**Alexandrina Cernov, *Imaginea lui Mihai Eminescu în interpretarea
lui Mite Kremnitz*** [Mite Kremnitz, *Amintiri fugare despre Mihai
Eminescu, ediție bilingvă. Traducere, prefață și note de Horst Fassel, Editura
Muzeelor Literare, Iași, 2014, 97 p.] 128*

ARHIVA BUCOVINEI

Filip Topa, *Povestea Bucovinei*, Vol. II [fragment VII]
(manuscris dactilografat) 140

CĂTRE COLABORATORI 168

INTERPRETĂRI ACTUALE ALE LITERATURII PENTRU COPII: BANDE DESENATE, DESENE ANIMATE ȘI JOCURI PENTRU CALCULATOR

Aliona Trichina
Cernăuți

Procesul de maturizare a cititorilor demonstrează cum anume se transformă textele și sensurile în timp. Apar și se consolidează noi așteptări ale cititorilor. Dacă analizăm realismul socialist ca o paradigmă estetică și culturală aparte, observăm că textul pentru copii se transformă în trecut sub influența ideologiei de stat. El era modelat după o formă fixă, și anume, una a literaturii moderne pentru copii, care se înscriseră în cadrul vizionilor ateiste. Transgresarea receptivă este o strategie comunicativă a textului care apare între nucleul hermeneutic al literaturii pentru copii, creat de un autor matur, și conștientizarea sensurilor literare. Să analizăm, de exemplu, povestea scriitorului rus, originar din Ucraina, Kornei Ciukovski (1882-1969) *Musca năzdrăvăniă (Mihă-Tokoluh)* (1924). Acest autor nu se considera un adept al ideologiei dominante de stat, dar nici nu se pronunța împotriva ei. În același timp, scriitorul rus, cu ajutorul textelor sale, contribuia la formarea conștiinței sociale a copiilor.

Transgresiunea simbolică a textului opereii lui Ciukovski, care a fost analizată de mai multe ori din punct de vedere al corespunderii cu cenzura oficială, câștigă așază conotații suplimentare în spațiul multimedia. Modificările poveștii *Mihă-Tokoluh* în format de operă comică, desen animat, joc pentru calculator continuă procesul de transgresiune textuală, reflectând aspectele de bază ale funcționării culturii de masă la toate etapele de interpretare a informației. Această situație demonstrează că textul există în mai multe spații concomitent – în cel văzut de autor, în cel ideologic și în cel genetic, adică pentru copii. Spațiile interpretative sunt determinate de scopul textului, de cititori, de educația fiecăruia în parte etc. Potrivit sondajelor organizate în școala medie nr. 24 din Cernăuți, copiii sunt cei care înțeleg textul așa cum a dorit, de fapt, autorul.

Pe de altă parte, evoluția transgresivă a textului în perspectivă culturalologică actuală este completată cu alte forme și sensuri. Să studiem acest efect în baza unui fragment modificat de jurnaliști din *Mihă-Tokoluh*: „Musca bani a tor găsit! Și la club ea a plecat! / Acolo a băut multă tuiică / Și de tot s-a îmbățat!”¹¹.

Versurile de mai sus reflectă situația culturalologică actuală în forma lecturii opereii scriitorului rus. Așa sunt văzute operele literare de către noua generație de cititori, accesă fiind influențată de Internet. Diferente texte schimonosite sunt scrise de autori ai literaturii de rețea, fani ai creației unor literati aparte, care publică poezii pe bloguri, site-uri sau în cărți electronice.

Toți copiii au o atitudine pozitivă față de artele vizuale. Comentând textele lui Ciukovski, cititori, de cele mai multe ori, creează diferite imagini cognitive¹². În brăndului multimedia a unei cărți în forma cărții clasice, cărți audio, ecranizări, și Teoria Trichina este doctor în filologie, conferențiar la Catedra de Literatură Universală și Literatură din cadrul Universității Naționale din Cernăuți, Cercetează teoria literaturii, literatura pentru copii și tineret, percepția literară și genurile literare.

jocului online, website, blog etc. Aceste forme ale reprezentării artistice moderne facilitează colaborarea dintre cititori și autori, determinând apariția unei rețele transmedia, unde fiecare interpretare include un vid informațional, care poate fi umplut cu o variațiune mediatică¹³. De exemplu, textul lui Ciukovski are forma unui text clasic, a unei cărți audio, cât și a unui film multimedia – bandă desenată, jucăre, variante aparte ale jocului pentru calculator, unde musca clasică este eroii principal.

Chitrea textelor în bandele

desenate. Tot mai mulți cititori preferă să acceseze proza de rețea (*Zahar Berkut*, *Mina Mazalo*, *Gazda* etc.), iar copiii sunt pasionați de bandele desenate, care ecranizează textul literar, lăsând în subsol desenele citate din opera propriu-zisă. Informații despre evoluția și adepții acestui gen de literatură¹⁴, comentarii, și gen al culturii de masă, putem găsi la intersecția diferitor discursuri¹⁵ și cercetări de R. Bart, N. Orngoreva, U. Eco, M. Cernear, R. Jacobsen.

În baza cercetării percepției literare a textelor lui Ciukovski de către generația tânără, putem estima posibilele variante ale producerii desenei comice. Autorul acestui articol are o atitudine pozitivă față de bandele desenate care se produc în Disney, în poftă superficialității imaginilor propuse, și aceasta din motivul că acest gen artistic este adaptat la psihica copilului, incluzând un minimum de text¹⁶.

Studentii în anul întâi ai Facultății de Limbi Străine din cadrul Universității din Cernăuți au fost însărcinați să producă bande desenate pe marginea unui text. Este o metodă de analiză a formelor cognitive și perceptive, alături de interviuare, care permite obținerea unor informații operative, bazate pe conceptele paralingvistice. Această metodă scoate la suprafață spațiul individual al percepției literare. R. Jacobsen consideră că structura desenei trebuie să includă fabule și idei, în pofda filosofiei generale și disparității discursului clasic¹⁷. Caracterul de masă al personajelor a fost analizat și de Umberto Eco, care a menționat stilul povestitor al interpretărilor literare moderne¹⁸.

Am ales un exemplu mai simplu – o serie de desene de Ina Grișciuk. Este o gamă de imagini alb-negre, care sunt structurate în 9 episoade și corespund gradatului textului original. Primul episod este o reflecție a desenei animate din 1960 (regizor B. Diofkin) și 1976 (regizor B. Stepanțev), fiindcă eroina a găsit o monedă de „1”, cu toate că în text se spune despre „bani”. Așadar, în baza ecranizării sau a ilustrațiilor deosebite văzute există deja o imagine stabilă a personajului, a episodului sau a textului în genere. Studenta a ilustrat versurile „Musca se plimba în câmp / Musca banii a găsit!”.

Păianjenul, care ocupă un loc aparte în conștiința copiilor, este reprezentat în desene cu dinți mari și cu o mimică foarte tristă. Personajul este conceput ca

Deja al șaselea an consecutiv, în luna septembrie, orașul Cernăuți găzduiește Festivalul Internațional de literatură Meridian Cernowitz. Ce-i drept, festivalul care s-a desfășurat anul acesta a cuprins mai multe orase și evenimente. Tematica versurilor din cadrul festivalului este una specifică, autorii ucraineni atrăgând atenția publicului asupra tragediei de la Babin Iar (zonă de lângă Kiev unde a avut loc cel mai mare masacru al evreilor din 1941).

Potrivit directorului festivalului Meridian Cernowitz, Evhenia Lopata, cu prilejul împlinirii a 75 de ani de la masacrul evreilor de la Babin Iar de către nazisți va fi organizat un turneu poetic comemorativ, care va cuprinde trei state ale lumii. Este vorba de Ucraina, Germania și Israel.

Este menționat faptul că Meridian Cernowitz include și poezie românească. Merită menționat faptul că Meridian Cernowitz include și poezie românească modernă, invitații festivalului fiind poetele Miruna Vlada și Dominica Drumăa. Cu sprijinul Institutului Cultural Român (București), versurile acestor două autoare au fost traduse în limba ucraineană (traducător și moderator al întâlnirii cu autorii români la Cernăuți – Marin Gherman), astfel fiind popularizată cultura românească modernă în spațiul est-european. De menționat că în 2015 la Meridian Cernowitz a participat cunoscuta poetă Nura Iuga.

MIRUNA VLADA

Miruna Vlada s-a născut în 17 august 1986 la București. Formată la Cenaclul „Euridice”, coordonat de Marin Mincu, a debutat în 2004 cu volumul *Poemextrairerine* la Editura „Paralela 45”, cu o prezentare de Angela Marinescu și prefață de Octavian Soviany. În 2007 a publicat la Editura Cartea Românească volumul de versuri *Parza dintre vene*, însoțit de un CD în lectura autoarei. Selecții din poezia ei au fost traduse în engleză, franceză, spaniolă, sârbă, germană, italiană și polonă. A studiat științele politice la SNSPA București, iar din 2013 este doctor în relații internaționale cu o cercetare despre europenizarea Bosniei-Herțegovina.

În 2016 prezintă la Meridian Cernowitz poeme din cartea *Bosnia. Parții* (Editura „Poltron”, 2014).

bosnia e cea mai bună dintre lumi imposibile.

- Universității de Stat din Moscova de Lingvistică, 2009, nr. 559, p. 116-117.
6. Lukanova I.V., Kornei Ciukovski, Moscova, „Molodiia gvardia”, 2007, p. 798.
 7. Iacobson R., *Lingvistica și poezia*, în „Aniologia gândirii literar-critice a sec. al XX-lea”, Lviv, „Liopis”, 1996, p. 359.
 8. Eco U., *Rolul cititorului. Cercetări ale semioticii textului*, Sankt-Petersburg, Simpozion, 2007, p. 183.
 9. Bart R., *Opere selecte: Semiotica, Poetica*, Moscova, „Progres”, 1989, p. 307.
 10. *Masca năzdrăvănuă*, Sursă electronică, acces: <http://bone-comics.lvivjournal.com/20947.html>.
 11. *Probleme ale sintezei în artă*, Moscova, „Nauka”, 1985, p. 3.
 12. *Filmul și copiii*, în „Culegera de articole despre percepția copiilor pe marginea filmelor și metodele aplicate în filmele pentru copii”, redactori M. Șnaider și A. Popova, Moscova, Editura „Iskusivo”, 1971, p. 13.
 13. *Ibidem*, p. 63.
 14. Volkov A. A., *Desenele animate*, Moscova, „Znanie”, 1974, p. 9.
 15. Șupic O. B., *Aria desenelor animate*, Kiev, „Naukova dumka”, 1983, p. 15.
 16. *Masca năzdrăvănuă*, Sursă electronică, acces: <http://www.youtube.com/watch?v=HlyurGDLISA>.
 17. *Masca năzdrăvănuă*, Sursă electronică, acces: <http://www.youtube.com/watch?v=AIE3t4EnBU>.
 18. Kim V. S., *Jocurile pentru calculator și lumile virtuale*, Revista Universității Regionale din Moscova, Serie: Pedagogie, 2011, nr. 4, p. 167.
 19. *Masca năzdrăvănuă*, Sursă electronică, acces: <http://www.igames.com.ua/>
 20. Nikiforov A. I., *Povestea și povestitorul*, Moscova, OGI, 2008, p. 356.
 21. *Masca năzdrăvănuă*, Sursă electronică, acces: <http://www.game-game.com.ua/19360/>.
 22. *Ibidem*.
 23. Iaus G. R., *Experiența percepției estetice și hermeneutica literară*, Kiev, Editura „Solomia Pavličko Osnovi”, 2011, p. 206-207.
 24. Propp V., *Morfologia povestii* – L., ACADEMIA, 1928, p. 129.

SUMMARY

The receptive capacities of texts for children are studied out as a vivid example of cultural heritage functioning in historical time. The process of reader's growing up demonstrates the continual nature of such time spending throughout the text, as the new reader's „expectation horizons” are emerging and expanding. A thought about the juvenile mind in process of „literary socialization” (H. Evers) which effectively adapts to forms of text's broadcast is being articulated throughout the study.

Modern mass media culture actively uses aesthetic and stylistic principles of children literature: dynamic development of the plot, intellectual accessibility and emotional fullness of the text, domination of adventure component, emotionality, entertainment, creativity, educational component, didactic motives. In such multimedia field, the classic text for children obtains a number of additional connotations caused by genre and cultural modifications, which seize a chain of transgressive text's move. The applied concept of multi and transmedia allows to differentiate the franchise of children's media works of arts, in form of an actual book, audio book, comics, fan fictional novel, cartoon, online game etc, which specifically „depicts” a literary text.